

Verslag duidingssessies landelijke werkmonitor

Simone Wienk & Lars de Winter

Kenniscentrum Phrenos

December 2024

In november en december vonden twee duidingssessies plaats om de resultaten van de landelijke werkmonitor te bespreken. De doelen van deze sessies waren:

1. Het samenbrengen van verschillende perspectieven over de interpretatie van de resultaten.
2. Uitleg geven over wat de resultaten van de werkmonitor betekenen.
3. Bewustwording creëren rondom specifieke bevindingen en eventueel mogelijkheden bespreken om bij te sturen.

In dit verslag bundelen we wat in deze sessies is besproken.

De werkmonitor

De werkmonitor wordt uitgevoerd door Kenniscentrum Phrenos in opdracht van Divosa in het kader van het project Hoofdzaak Werk van het Convenant Sterk door Werk. Het doel van deze monitor is om inzicht te bieden in het aanbod en de resultaten van begeleidingstrajecten naar werk binnen de geestelijke gezondheidszorg (ggz).

Momenteel is er een vrijwel volledig overzicht van alle begeleidingstrajecten naar werk die binnen de ggz worden uitgevoerd op landelijk, regionaal, en organisatieniveau. Dit maakt het mogelijk om op alle niveaus te leren, verbeteren en resultaten bij te sturen. Daarnaast biedt de werkmonitor waardevolle input voor zowel regionaal als landelijk beleid.

De resultaten

Tijdens de duidingssessies werden eerst de cijfers en resultaten van de verschillende soorten trajecten gepresenteerd. In de bijlage onderaan dit verslag vindt u een visueel overzicht van deze cijfers. De landelijke rapporten zijn [hier](#) te vinden; het landelijk dashboard IPS is [hier](#) te vinden

Ontwikkelpunten uit vorige duidingssessie

In april 2024 was er ook een duidingssessie om de resultaten uit de werkmonitor te bespreken. Daar werden een aantal opvallende resultaten besproken. Hieronder lichten we de bevindingen nogmaals toe, kijken we wat hier in de huidige situatie is veranderd en geven we gezamenlijk duiding aan de bevindingen.

1. Grote verschillen tussen plaatsingscijfers begeleidingstrajecten

Toelichting

In de vorige duidingssessie werd benadrukt dat er grote verschillen waren in resultaten van de begeleidingstrajecten naar werk. De verschillen in plaatsingscijfers zijn grotendeels te verklaren door de kenmerken en doelen van de verschillende trajecten. Het is bijvoorbeeld logisch dat een Naar Werk-traject, een kortdurend traject gericht op het vinden van duurzaam betaald werk, een hoog plaatsingscijfer heeft. Cliënten komen pas in aanmerking voor een Naar Werk-traject wanneer ze een relatief kleine afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Ook gaat er vaak een Werkfit-traject van UWV aan vooraf die gericht is op het voorbereiden van een cliënt op de arbeidsmarkt. WABZ-trajecten begeleiden een relatief klein percentage cliënten naar betaald werk. Dit komt doordat deze trajecten een breder doel nastreven dan alleen betaald werk en ook onbetaald werk als resultaat mee wordt geteld. Daarentegen laten de cijfers zien dat overige trajecten relatief hogere plaatsingscijfers hebben. Uit eerdere duidingssessies bleek dat deze trajecten vaak worden ingezet bij mensen voor wie IPS-begeleiding te langdurig of intensief is. Daarnaast worden overige trajecten regelmatig toegepast in het tweede spoor. Het lijkt er dus op dat deze trajecten vaak worden aangeboden aan mensen met een kleinere afstand tot de arbeidsmarkt of vanuit een reeds bestaande werkpositie.

Huidige resultaten

De huidige resultaten laten nog steeds dezelfde trend zien: er zijn grote verschillen in resultaten van de plaatsingscijfers van de verschillende begeleidingstrajecten naar werk. Dit kan dus verklaard worden door de verschillen in doelen en doelgroepen die specifieke begeleidingstrajecten naar werk ontvangen.

Aanvullende reflecties op bevindingen

Tijdens de duidingssessie kwamen hierbij nog de volgende opmerkingen en vragen naar voren:

- In de regio Noord-Holland Noord financiert de gemeente de oriëntatiefase, een voorschakeltraject voor IPS, omdat zorgverzekeraars dit niet langer willen dekken. Dit is het gevolg van het feit dat IPS-trajectbegeleiders niet vallen onder de ZPM-beroepenstructuur. Bij de organisatie Quality Coaching wordt dit opgelost door de oriëntatiefase te laten uitvoeren door IPS-trajectbegeleiders die wel declarabel zijn. Zodra iemand in een IPS-traject komt, kan de begeleiding worden overgenomen door een IPS-trajectbegeleider die niet declarabel is bij de zorgverzekeraar.
- Een aanvullende verklaring voor relatief minder hoge plaatsingscijfers naar betaald werk bij WABZ-trajecten was dat veel van deze trajecten nog redelijk recent gestart waren en daardoor minder tijd was om naar betaald werk te begeleiden.

2. Relatief grote hoeveelheid begeleidingstrajecten gefinancierd via 'overige' financieringsvormen

Toelichting

Tijdens de vorige duidingssessie werden verschillende financieringsvormen genoemd die worden ingezet bij de verschillende begeleidingstrajecten naar werk naast de reguliere financiering vanuit UWV of gemeente. Deze omvatten bijdragen van werkgevers, het Zorgprestatie model (ZPM), de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), re-integratiebudgetten vanuit het programma Hoofdzaak Werk en de Jeugdwet. Deze overige financiering wordt vaak gebruikt bij cliënten die geen ondersteuning willen ontvangen via het UWV of de gemeente; cliënten die niet in aanmerking komen voor een extern gefinancierd IPS-traject en cliënten die behoefte hebben aan kortdurende of flexibele ondersteuning. In de vorige duidingssessie kwam naar voren dat het percentage trajecten dat via overige middelen werden gefinancierd, zeker bij IPS-trajecten, relatief hoog was.

Huidige resultaten

De huidige resultaten laten nog steeds een relatief hoog aantal overig gefinancierde trajecten zien, maar deze aantallen dalen wel ten opzichte van het aanbod door UWV en gemeente in de afgelopen kwartalen.

Aanvullende reflectie op bevindingen

- Tijdens de duidingssessie werd hierbij aangevuld dat jeugdigen onder de 18 jaar ook onder de overige financiering vallen.

- In de gemeente Breda worden “maatwerkpoten” ingezet om begeleidingstrajecten te bekostigen. Deze trajecten, zoals lichtere varianten van IPS of voortrajecten op IPS, zijn bedoeld voor mensen die tussen wal en schip dreigen te vallen. Dit lijkt echter geen landelijke regeling te zijn. In andere regio’s wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van ambulantiseringsgelden.
- Het werd opgemerkt dat IPS-onderwijs-trajecten moeilijk te financieren zijn. In sommige regio’s is hier meer aandacht voor en worden alternatieve oplossingen gevonden. Zo kunnen in Noord-Holland Noord dergelijke trajecten gefinancierd worden vanuit de Jeugdwet.

3. Tweejarige IPS-CMD trajecten behalen minder goede resultaten dan driejarige IPS-EPA trajecten

Toelichting

Tijdens de vorige duidingssessie werd aangegeven dat tweejarige ‘IPS-CMD’-trajecten minder goede resultaten hadden dan driejarige ‘IPS-EPA’-trajecten. Hiervoor werden verschillende verklaringen aangedragen. Een mogelijke verklaring is dat een periode van twee jaar vaak te kort is om voor deze doelgroep een duurzame plaatsing op de arbeidsmarkt te realiseren. De kenmerken van de CMD-doelgroep spelen hierbij ook wellicht een rol. Er is weinig verschil in ondersteuning tussen de CMD- en EPA-doelgroepen, maar tijdens de duidingssessie kwam naar voren dat CMD-cliënten meer last hebben van zelfstigma. Dit bemoeilijkt het accepteren van hulp en zou vaker leiden tot terugval. Daarnaast is het mogelijk dat EPA-cliënten iets nadrukkelijker in beeld zijn binnen de zorg, waardoor de aandacht en middelen voor CMD-cliënten beperkter blijven. De beperkte tijdsduur van twee jaar zou bovendien voor extra druk bij de cliënt kunnen zorgen, wat het proces kan belemmeren. In sommige situaties stuurt het UWV zelfs aan op tweejarige CMD-trajecten voor EPA-cliënten, wat mogelijk niet altijd aansluit bij de behoeften van deze groepen.

Huidige resultaten

De huidige resultaten laten zien dat de verschillen in werkuitkomsten tussen de tweejarige en driejarige IPS-trajecten weer verdwenen waren, en daarmee gelijk waren getrokken.

Aanvullende reflectie op bevindingen

Tijdens de duidingssessie kwamen hierbij nog de volgende opmerkingen en vragen naar voren:

- De vraag werd gesteld of er onderzoek is gedaan naar de effectiviteit van IPS-trajecten met een langere looptijd, bijvoorbeeld 4 jaar. Buitenlands onderzoek suggereert dat een langer IPS-traject

niet per se effectiever is. Bovendien past het vanuit de herstelgerichte aanpak om cliënten uiteindelijk los te laten en niet te lang afhankelijk te houden van begeleiding.

- Er werden zorgen geuit over het vroegtijdig beëindigen van IPS-trajecten, aangezien langdurige ondersteuning een kernaspect is van IPS. In Brabant werd opgemerkt dat gemeenten soms sturen op het voortijdig afronden van IPS-trajecten. Een presentatie van De Nederlandse ggz heeft bijgedragen aan het creëren van meer bewustwording en nuance rondom dit onderwerp.

Bespreekpunt huidige duidingssessie: lichte daling UWV gefinancierde IPS-trajecten

Uit de meest recente resultaten van de werkmonitor is een lichte daling van de UWV gefinancierde IPS-trajecten te zien, terwijl het aantal gemeentelijke gefinancierde IPS-trajecten stijgt. Tijdens de duidingssessie werden de volgende verklaringen daarvoor aangedragen: overname van trajecten door gemeente, capaciteitsprobleem en/of moeilijkere samenwerking met het UWV. Op deze aangedragen verklaringen kwamen de volgende reacties.

1. Capaciteitsproblemen binnen organisaties:

Tijdens de sessies werd herhaaldelijk aangegeven dat er een tekort is aan IPS-trajectbegeleiders en dat het lastig is om nieuwe medewerkers voor deze functie te werven. Er zijn regio's waar al lange tijd vacatures voor IPS-trajectbegeleiders openstaan (bijv. Groot-Amsterdam en Zuid-Nederland). Een belemmering hierbij wordt de beroepentabel van het ZPM benoemd. Dit maakt het moeilijker om IPS-trajectbegeleiders aan te trekken of in te zetten. Verder kwam bij dit onderwerp naar voren dat er in sommige instellingen IPS niet als kernactiviteit wordt beschouwd, wat de implementatie en opschaling belemmert. Hoewel IPS essentieel is binnen herstelgerichte zorg, wordt het in sommige organisaties als secundair gezien.

2. Veranderde prioriteiten en kritischer beoordeling door UWV:

Het UWV lijkt in sommige regio's strenger te beoordelen of IPS wel het meest passende traject is. Soms wordt er eerst gekozen voor een Werkfit-traject. Hierbij werd benadrukt dat het belangrijk is om met het UWV in gesprek te blijven over de meest passende dienstverlening voor cliënten. Daarnaast wordt er door verschillende ggz-begeleidingsorganisaties (RIBW's) opgemerkt dat er soms IPS-trajecten worden afgekeurd omdat er geen behandeling is. Zonder een behandeltraject

wordt een IPS-aanvraag minder vaak goedgekeurd, omdat dit een randvoorwaarde is binnen het model.

3. Toename gemeentelijke trajecten:

Daarnaast werd de groei in de gemeentelijke doelgroep als mogelijke verklaring gegeven. Er is een grotere gemeentelijke instroom van cliënten waarbij eerst weinig tot geen dienstverlening werd ingezet vanwege het geschatte arbeidsvermogen. Door de gemeentelijke subsidieregeling wordt voor deze groep mensen steeds meer IPS-trajecten ingezet. Dit verklaart echter niet helemaal de lichtelijke daling van de UWV-trajecten.

Tot slot

In deze duidingssessie hebben we de meest opvallende resultaten uit de landelijke werkmonitor besproken. De komende periode zullen we met bijzondere aandacht kijken naar hoe de aangedragen trends zich verder ontwikkelen en zullen we indien nodig de uitvoeringspraktijk ondersteunen om deze resultaten bij te sturen. De volgende duidingssessie zal over 6 maanden plaatsvinden waar we de nieuwe resultaten onder de loep nemen en evalueren.

Bijlagen

Samenvatting resultaten Q2 2024 alle begeleidingstrajecten

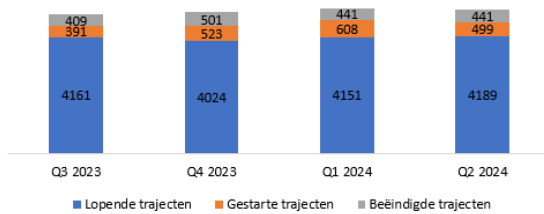
- 42** Ggz-organisaties hebben data aangeleverd
- 4932** Cliënten zijn begeleid richting werk
- 84,9%** Van deze cliënten hadden een IPS-traject
- 696** Hebben een begeleidingstraject gestart

- 1798** Cliënten (36,5%) had betaald werk in Q2, waarvan **1419** (28,8%) duurzaam betaald werk
- 2121** Cliënten (43,0%) heeft ooit tijdens het traject betaald gewerkt

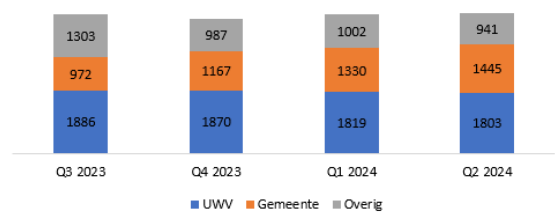
- 356** Hebben het traject beëindigd met beoogd resultaat ([duurzaam] werk of werkfit)
- 257** Hebben het traject beëindigd zonder beoogd resultaat

IPS-trajecten

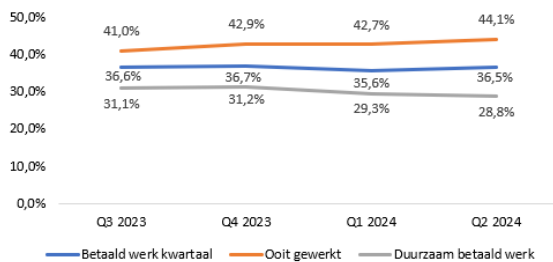
Aantal trajecten

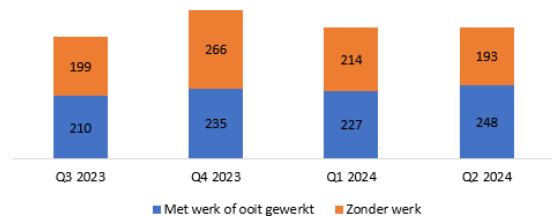
Aantal trajecten per financieringsvorm

Percentages betaald werk

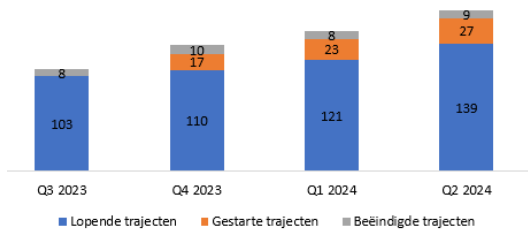

Uitstroom met status

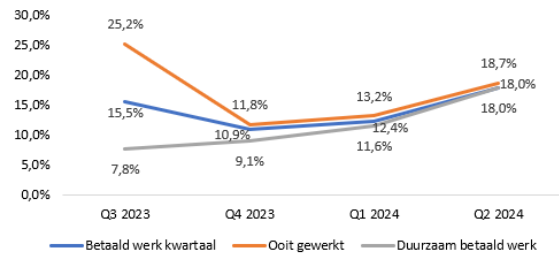

WABZ-trajecten

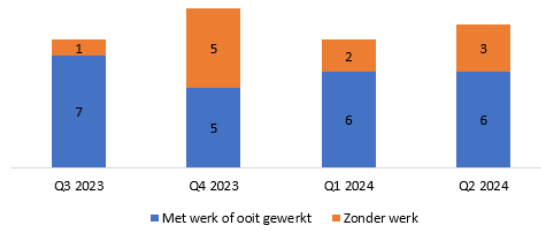
Aantal trajecten

Percentage betaald werk

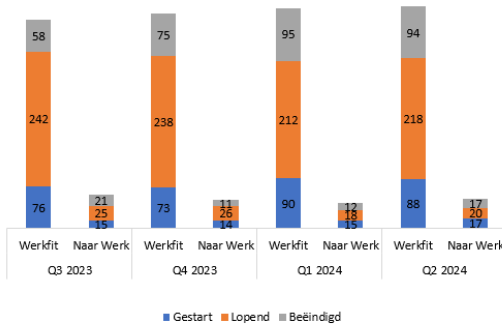

Uitstroom met status

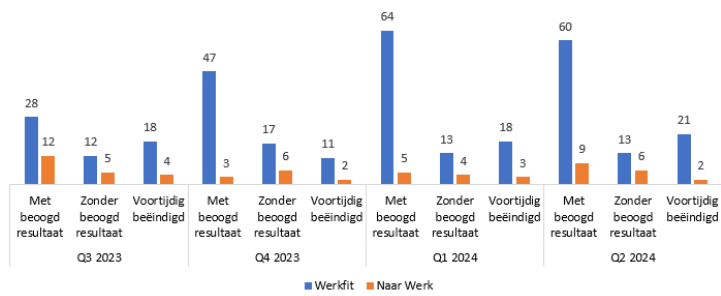

Werkfit- en Naar Werk-trajecten

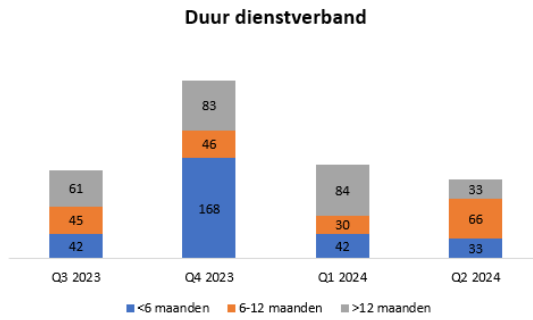
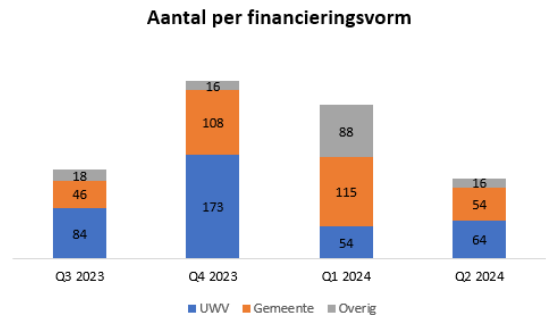
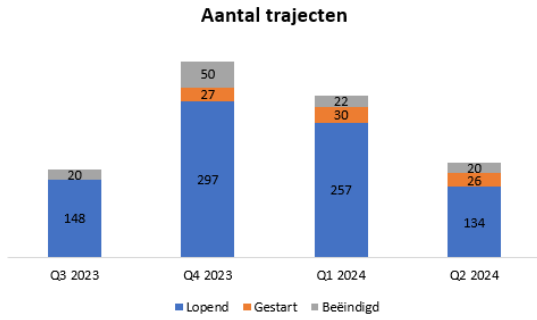
Aantal trajecten

Uitstroom met status

Jobcoaching

Overige begeleidingstrajecten

